

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Relyben hásszó hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű é.
 Szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállal kössik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 25.

A cincárok küzdelmei.

Mikor szakadtak délre Macedóniába, Epirusba és Thesszáliába a makedo-románok, nem lehet biztosan meghatározni. Kekavmenos bizánci császár a tizedik században már nagyon veszedelmes elemnek tartja őket, mert hegyeikből, melyeket megerősítettek, új meg új rablókalandokra vállalkoztak és a görögöket nyugtalanítani meg nem szüntek.

Azóta sokszor előkerülnek a történelemben a cincárok, ahogy őket az itteni románság elnevezte, mert az őt számnevet nem úgy mondják, hogy *csincs*, hanem *cinc*. De mindig, mint elégtelen elem kerülnek elő.

Pedig ennek a népnek nyelvén, nemzeti szokásain és költészetén kívül nincs a világon semmije. Nyelvemlékeik azt mutatják, hogy valaha, az őshajdankorban, mikor a Duna két partján a városi elem meg tulnyomóan latin volt, ők is a latin szertartásu kereszténységhez tartoztak. Amint azonban a görög hegemonia önállóságukat semmivé tette, a cincárok is beolvadtak nemcsak a skizmatikus görög felekezetbe, hanem a görög politikai nemzetbe is, annyira, hogy a tizenkilencedik század elején a görög szabadságharcban a legkiválóbb vezérférfiak cincár eredetűek.

A dunai románságnak sikerei azonban a balkáni románokban is felkeltették a nemzeti érzületet és a tizenkilencedik század folyamán mind hangosabban nyilvánult meg a cincárok nemzeti szeparatizmusa is. Eleinte csak a templomba akarták anyanyelvüket bevinni, később az iskolai tanítástárgyává tették a görög nyelv után.

A görög nemzet azonban igen türelmellen.

Maga a konstantinápolyi skematikus patriarcha tekintélyének teljes latbavetésével vonult fel a cincárok »barbár, istentelen latinfajú nyelve ellen« annyira, hogy mikor a tizenkilencedik század elején Roza dr budapesti cincár eredetű orvos a cincár nyelv grammatikáját megírta, úgy a hazai szerb, valamint a konstantinápolyi görög patriarchák egyházi tilalom alá vetették e könyvet világ szégyenére.

A cincárság a berlini kongresszushoz is folyamodott, hogy önálló cincár püspökséget állítsanak fel nekik. A porta azonban hallani sem akart egy új keresztény nemzetiség elismeréséről, míg az elmúlt év május 10-én megjelent a Románia által rég sürgetett irádé, mely a makedo-románokat önálló keresztény nemzetiségként elismeri, jogot adva nekik saját külön egyházi szervezet és iskolák felállítására s kulturális célokra önadóztatásra is.

Ekkor egyrészt az atheni pankelle-

nisták, másrészt a bizánci patriarchátus megkezdik a cincárok elnyomását és üldözését tüzzel-vassal. A macedóniai török terület folytonos guerilla és bandaharcok színhelye. Az athéni kormány szemei előtt szervezkednek újabb és újabb bandák a görög társadalom csőcselékéből és intelligenciájából. Ezek egyre másra betörnek Macedóniába és a cincárok falvait, birtokait, gyermekeiket sőt asszonyait is vérlázító módon kiozzák, öldözik és világgá zavarják. A görögség legközelebb vérfürdőt szándékozik rendezni Macedóniában, a patriarcha pedig szándékozik őket, mint az egyházi görög nyelv el nem fogadóit anathema alá vetni.

Mi pedig Magyarországon öles hosszú beszédek hallgatunk a görög nemegyesült egyház érdekében, amely a románságnak — nemzeti védőfala!

No hát ebből egy szó sem igaz.

Ha a románság legkiválóbb fiai 1700-ban meg 1649-ben el nem fogadták volna az uniót Rómával, hát a románságnak önálló kulturája nem volna ma sem. Csak mikor már a katolikus kultúra a románokat mind közelebb hozta az unióhoz, akkor szedte magát össze a keleti egyház is és kezdett iskolákat építeni.

Csakhogy, fájdalom, a katolikus kultúra eddigéig nagyon gyenge a Balkánban s a cincárok fanatikus görög

„TISZÁNTUL” TÁRCZÁJA.

Az utolsó.

Írta: Pogány Kálmán.

A vén hajó pöfögve, zugva szeli az óceán rengeteg vizét. A fehértaraju hullámok engedelmesen válnak szét előtte s gyorsan csapódnak össze, amint elhalad. Alkonyodik. A nap méltóságáteljes lassugával vonul lefelé az égen, piros sugarai reszketve futnak végig a vizeken s csodálatosan finom színárnyalatokkal borítanak el mindent.

A fedélzeten, az otromba alkotmányának éppen orrában, áll Kókény Imre, meg a felesége. A fájdalom sötét vonásaival arcukon figyelik a tengernek végtelen egyhanguságát, szemükbe kiül az érzéketlenségnek az a merevsége, mely a súlyos és vigasztalan pillanatokban nehezedik az emberre. Nem szólnak egymáshoz, a körülöttük mozgók zsvajva nem kelt bennük hangot. Lelkükben tobzódva dül a rájuk hullott csapás érzése és nem engedi szemükbe a könnyeket.

Meghalt a kis fiuk, a Miska. Mikor egy héttel előbb a jövődő boldogság reményével

hajóra szállottak, még egészséges és jókedvű volt, mintha az ő lelkét is eltöltötte volna apjának törhetetlen hite a jobb, melegebb és gazdagabb otthon megtalálásában. Most ime! Hét nap alig szárnyalt el fölöttük, a Miska gyerek vidámsága oda van, arcának pirossága halványra vált, gügyögő beszéde elnémult, a Miska gyerek meghalt. Nem tipeg többé anyja oldalán, nem nézi többé bámuló szemekkel a sirlályok vijjogva keringését és nem faggat többé senkit, hogy mi ez, mi az?

Isten keze rájuk nehezedett. De megérdemlik. Volt ő nekik kicsi fehér házuk, fehér házban jó barna kenyérük, mégis elhagyták bizalmas, megszokott fészüküket. A nagyra-vágyás, a gondtól való szabadulás meg a pénz, a sárga, csillogó pénz reménye elvette lelkük elégedettségét és Amerika felé hajtotta őket. Eladták a kicsi fehér házat, a buzatermő földcsékét és odahagyták a hazát. Pedig hiába hagyták el. A küzdés mindenütt kijár, a buza acélosságát és az álom édes nyugalmát mindenütt a munka sós verejtéke adja meg.

Ilyen gondolatok jártak Kókény Imre fejében s amint a távolság tiszta légköréből vizsgálta előbbi életét, lassankint odajutott, hogy mégse volt rossz odahaza. A rokonszívú embe-

rek között nem volt épp türehtelen az élet. Mindig akadtak, akik segítettek, ha erős férfikarra volt szüksége, vigasztalást adtak, ha a sziv beteg volt és reményt csöpögtettek az emberbe, mikor a szem csak felhőket látott. Aztán az anyatöld szeretete erőt adott a bajokban és örömet s sikerben. Hogyan lesz majd az új hazában? Nem lehet tudni. De az bizonyos, hogy az új baza földje nem anyaföld.

Kókény Imre lelkében lassankint sorra feltámadtak falujának kedves alakjai. Az öreg plebános, a jólelkű kántor, a fehérhaju Bodorkós Estvány, a falu bölcse, aztán a szomszédja, Pöröntő Kis János, akivel esténként a ház előtt be sokszor meghányták-vetették a haza dolgát, majd meg a tipegő Veron néne, a falu pletykahordozója — mind-mind a szivéhez erősen odanőtt apró darabok.

Annyira elmerült a régi emlékek idézésében, hogy szinte elfeledte a baját. Mint akit alvás közben vízzel öntenek le, úgy érte a feleségének váddal telt, szomorú szava.

— Látod Imre, ide jutottunk.

Hirtelen ébredve lelke vesztéségének tudatára, tiszszeresen érezte annak súlyát. Feltekintett az asszony arcára, de amint az a bánatos szempillantás ráesett, lehajtotta fejét, hogy ne

Értesítés

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására, hozni, hogy a mai kor igényeinek megfelelő **katonai és polgári szabó-üzletet** nyitottam, hol is legkitűnőbb bel- és külföldi szövetek dus választékát boesájtom a n. é. közönség rendelkezésére pontos kiszolgálás, valamint szolid árak mellett.

Tisztelettel

Grünfelder János,

katonai és polgári szabó

Nagyvárad, Szent János-utca 2.

nemegyesültek, habár a görög népfajt gyűlölik is.

Ha most sikerülne a cincárságnak megmagyarázni, hogy a görög egyház részéről csak elnyomást és pusztulást várhat; ha sikerülne rávenni őket, hogy fajukhoz és nyelvemlékeikhez hiven kutyába se vegyék a patriarcha tüzes anathémáit, hát a cincárság meg volna mentve a keresztény civilizációnak.

Ha a cincárság Rómával unióba lépne, mi sem állana utjában annak, hogy a szultán irádéja teljes érvénybe jusson. Ránk nézve meg előny, ha a szláv elemek a Balkánban erősödnek. Ausztria-Magyarország érdeke, hogy Macedónia pacifikálva legyen, s ott meginduljon a kulturális munka.

Anyagi eszközök hiányában Róma is tehetetlen s egy katolikus nagyhatalomnak támogatása nélkül a patriarcha *antartáit* vissza nem lehet szorítani.

Hja! Ha Goluchowski tudná a dolgát!

Minden nap lehet a romániai lapokból a görögök újabb gyilkosságairól olvasni, mindennap meg-megujul az ártatlanok üldözése szemeink előtt. Skodrától Sztambulig seholy állandó törvényes rend, személy- és vagyonbiztonság. Bolgárok, görögök, albánok cincárok és törökök engesztelhetlenül ölik egymást.

Es a mi diplomáciánk mélységesen alszik és ábrándozik — Bosznia annak-talásáról, meg a görög elem felemeléséről.

A szegény, jóindulatú makedo-románra nem gondol senki. Es azért ez a nép élni fog. Van benne akaraterő és nemzeti eszme. Szenvedhet sokat, de el nem veszhet soha.

Gedeon.

Az appropriáció. A pénzügyminiszter tegnap benyújtotta a Háznak a pénzügyi felhatalmazási törvényjavaslatot. A javaslat első paragrafusa így szól:

Az 1906. évre a magyar korona országainak rendes kiadásai: Egyeznyolcvanhat millió kétszázhetvenötezer hatszázhatvanhat koronában; átmeneti kiadásai: Hatvankettő millió ötszáznyolcvannégyezer kilencszázharminckilenc koronában; beruházási kiadásai: Egyszáznegyvenegy millió egyszáznyolcvanötezer ötszáz-négy koronában állapítatnak és ajánlatnak meg.

A 2. és 3. §§-ok tartalmazzák a bevételek és kiadások részleteit, a többi hét szakasz pedig a szükséges felhatalmazásokat a kormány része. A 8-ik szakasz a legérdekesebb, mert ez közvetett adóemelést tartalmaz. Ez a § így szól:

Az 1898. évi XXI. t.-c. 2. §-ának ama rendelkezése, mely szerint az országos betegpótlási pótdadó az ugyanabban a szakaszban említett egyenes államadók 3 százalékát meg nem haladhatja, az 1906. évre hatályon kívül helyezték és az 1906. évben kivetendő országos betegpótlási pótdadó kulcsa 5 százalékban állapítatják meg.

Az egész javaslat legpikánsabb tétele a 2. §. V. pontja, mely «Az 1849. évtől az 1867. évig tényleg fenállott központi kormány közgeinek nyugdíjairól» szól. Az összeg most már kicsiny; csak 15.698 korona.

A Ház, ismeretes a pénzügyi bizottsághoz utasította a törvényjavaslatot, amely aztán tegnap délután 5 órakor foglalkozott vele. A bizottságban Széll Kálmán elnökölt. A kormány részéről jelen volt Wekerle Sándor miniszterelnök, Darányi Ignác földművelésügyi és Sztéryny József kereskedelmi miniszteri államtitkár. A törvényjavaslatot Hoitsy Pál előadó ismertette. Hozzászólottak Rátkay László, Bizony Akos, Széll Kálmán és Wekerle Sándor miniszterelnök.

A bizottság sziláris módosítások után elfogadta az appropriációs törvényjavaslatot. Elhatározta egyúttal a bizottság, hogy a múlt törvénytelen kormány 1906. évi kezelésére nem

adja meg a fölmentvényt s a Házban ez irányban javaslatot tesz.

A függetlenségi párt ma délután 6 órakor, az alkotmánypárt fél 8 órakor foglalkozik a törvényjavaslatot pártértekezletén.

A Ház vakációja. A képviselőház ülései még e héten befejeződnek. Az appropriáció kívül már csak egy-két kérvény van hátra.

A csáktornyai választás. A Ziegler Kálmán lemondásával megüresedett csáktornyai kerületben tegnap folyt le a választás. A függetlenségi párt kilenc jelöltje közül Filipich Lajos zágrábegyházmegyei pap, muraközi plébános vette föl a közdelmet a néppárti Landauer Béla dr.-ral, aki tadvalevőleg már a megelőző választáson is föllépett jelöltül a kerületben s tekintélyes számú szavazatot kapott.

A tegnapi választásról a következő jelentéseket vettük:

A képviselőválasztás reggel 9 órakor kezdődött.

Jelöltek: Landauer Béla néppárti és Filipich Lajos plébános függetlenségi párti. A szavazás rendben folyik. 10 órakor volt Landauernek 25, Filipichnek 162 szavazata. Délután 4 órakor Landauernek 628 szavazata volt, míg Filipichnek csak 509. Landauer a heves küzdelemben előre nyomult.

Két mandátum. Ma van a választás a főváros VII-ik kerületében, ahol köztudomás szerint Barabás Béla mérkőzik Eötvös Károlyval és Ullmann Jakabbal. — Ugyancsak ma választ Arad is, ahol három jelölt van. Müller Károly és Komjáthy Béla függetlenségi, valamint Fényes Samu demokrata. A hangulat annyira izgatott a városban, hogy a biztonság föntartására két század gyalogost egy század lovaszt rendeltek ki.

keljen látnia a csillogó könyvek szemrehányását. Ott állottak a korlát mellett, de nem támaszkodtak rája. Ismét hallgatásba merülve a hullámok csacska enyelgéseit figyelték s kifáradva a rájuk hullott csapás érzésében, nem is gondolkoztak. A víz csendes zsongása, mely egybevegyült a kósza szellők mélabus dallamaival, apathiába ringatta lelküket és képtelenné tette őket fájdalomunknak bármilyen alakban való kifejezésére.

Sokáig állottak így, míg végre az asszony megszólalt:

— Imre, Imre, nem kellett volna nekünk idegenbe menni!

A férfi kissé felemeli fejét, üveges szemét a távolba mereszti s lassu, bűnbánó hangon mondja.

— Igazad van asszony.

— Az Isten se nézte jó szemmel szándékunkat, elvette tőlünk a Miska gyermeket. Itt temetik el a tengeren az én kis fiamat, gyöngye testét belevetik a vízbe, mint egy macskát s tengeri állatok lakmároznak majd rajta. Nem lesz annak a szegény léleknek sose pihenése, nem lesz egy hant, ami betakarja.

A férfi nem felel.

Közben mulik az idő. A nap elmerül a messzeségben és két párázatok szállnak a víz fölé. Egyre sötétebb a homály, egyre csendesebb a földélet. Az utasok pihenőre térnek, bebujnak egymás fölötti szűk ágyaikba, hatan-heten egy kabinban. Lassankint mind hallhatóbbá válik az alvók lélegzése és mind rosszabb lesz a levegő a sötét vizalatti lyukban, melyet csak egy pislogó mécs sárga világa óv meg a vaksötétségtől.

Kökény Imre meg, a felesége még mindig fenn vannak a földéletben. A kapitány titokban megmondta nekik, hogy tizenkét óra tájban temetik el a gyermeket. A többieknek tudni-illik reggelre ígérték a szomorú szertartást. A kapitány nagyon óvatos ember, nem akarja ok nélkül felébreszteni utasainak szomorúságát és felhívni a figyelmüket a sors kegyetlenségére. Aztán meg kellemetlen is, ha a kíváncsi utas népség apraja-nagyja ott van az ilyen jeleneteknél.

Kökény Imréék ezalatt elfogyasztották kicsiny vacsorájukat. Kenyér volt az és szalonna, máskor nagyon jóízű finom dolgok, de ma hiányzott hozzá a jókedv. Nem is izlett. Még a pipa sem kell Kökény Imrének. Mogorván ül elhagyatott vackában és némán nézi, mint sokasodnak az ég csillagai.

Egyszerre léptek hangzanak. Egy matróz jelenti, hogy a gyermeket mindjárt temetik, hát jöjjenek. Kökény Imre ránt egyet a subáján, az asszony is igazít a ruháján valamit, aztán mennek a kaitány elé. A gyermeket már kihozták. Vánkosba van takarva s azonfelül még egy viaszkos vászonba is bevarrták. Az arcát nem látni.

Az asszony elkezd csendesen sirni. A férfi is szeméhez emeli a kezét. Jön a pap. Fehér karingbe van öltözve, nyakában a stóla, kezében a feszület. Megáll a kis halott fölött s megkezd az imádkozást. Az orvos felel neki az egyes passzusokra.

Nézőközönség alig van. Összesen csak a kapitány, az orvos, a pap, két matróz, meg ők. No meg egy kíváncsi angol, aki hosszas kö-

nyörgés után ki tudta eszközölni, hogy jelen lehessen a ritka látványosságon.

A pap már a vége felé közeledik. Felemeli a szenteltviztartót és meghinti a halottat. Aztán mindnyájan letérdelnek és elmondanak egy »Miatyánk»-ot.

Vége. Két matróz deszkát helyez a hajó peremére és a végére felteszik a kicsiny paksamétát, amely magával viszi a Kökény Imréék legszebb reményeit. Hangosan, szinte fuldokolva zokog a lelke kincsétől megfosztott, szerencsétlen asszony, megtörve áll a férfi. Olyan szívük, mint a fa, melynek ágait lenyirták. Szomorú, kopár.

Hangzik a vezényszó: Rajta! A matrózok lassan emelik felfelé a deszkát, melyen tompa hanggal csuszik az élettelen test. Már esik. Egy loccsanás, a pap keresztet vett a vízre s a temetés be van fejezve.

Kökény Imrének eszébe jut a felesége szava: nem lesz hant, ami betakarja. Hirtelen agyába villan egy gondolat. Tarisznyájához kap és gyorsan kivesz belőle valamit, ami papirosba van gondosan becsomagolva. Felbontja.

Egy göröngy hazulról, omlós, barna föld-darab, melyet talán az ő izzadtsága tett porhanyóssá. Ahitattal fogja a kezébe, majd gyorsan ajkához emeli és utána veti halottjának.

Meglesz neki a pihenése. Kökény Imrének egy sóhaj száll fel melléből, azután megfogja a felesége kezét.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, jul. 26.

Tegnap szürke ülése volt a Háznak. Harmadik olvasásában elfogadták az indemnítást, majd a pénzügyi költségvetést, ezenkívül egy csomó vicinális-koncessziót is megszavaztak, köztük az *őssi-váradvelencei* helyiérdekű vasutét is.

Bánffy Dezső báró egy volt román görög keleti főesperes fegyelmi ügyével kapcsolatosan a nemzetiségiéknak aknamunkáját újabb, igen értékes oldaláról mutatta be. Prűszköltek is tőle a nemzetiségi képviselők s kivált a románok.

Wekerle Sándor miniszterelnök betervezte az appropriációs javaslatot. Tulajdonképpen ez volt a punctum saliens a kurta ülés folyamán.

Részletes tudósításunk a következő:

Elnök Justh Gyula.

Ováry Ferencet és Dániel Tibor bárót végleg igazolt képviselőnek jelenti ki.

Raisz Aladár. Az indemnításról szóló törvényjavaslatot harmadszor felolvassa.

Elnök: Kijelenti hogy a törvényjavaslatot a Ház elfogadta.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A kén-savgyárak tételénél kijelenti, hogy az állami kohó füstje tönkreteszi a termést; most is 70.000 korona kártérítés van folyamatban. A gyárat magánvállalkozónak fogják kiadni, mert a kártérítést nem hajlandó fizetni.

Elnök: Kijelenti, hogy a pénzügyi tárca költségvetését megszavazták és így az indemnítási törvényjavaslat hatályon kívül helyezték.

Wekerle miniszterelnök: Az 1906. évi költségvetésről szóló törvényjavaslatot előzetes tárgyalás alapjául benyújtja.

Gaál András: A Nagy-Károly—Csapi helyiérdekű vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatot benyújtja. A Ház a törvényjavaslatot elfogadja.

Gaál András: A mocsoládi vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatot benyújtja. A Ház a törvényjavaslatot elfogadja. Azután következett a Zombor—Ó-becsei helyiérdekű vasut a Sziszek—caprag vonal folytatása; az *őssi-váradvelencei* összekötő helyiérdekű vasut az Orosháza—Szentés—Gsongrádi helyiérdekű vasut, az eszék—djakovár—vopoljei helyiérdekű vasut és az Ó-becse—ujvidéki helyiérdekű vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatok felolvasása. A Ház a törvényjavaslatokat egyhangulag elfogadja.

Következett az

interpelláció.

Bánffy Dezső báró interpellációt intéz a vallás és közoktatásügyi miniszterhez Manegutiu Miklós volt marosvásárhelyi görög keleti főesperes fegyelmi ügyében. Interpellációját nem terjesztette volna elő, ha legutóbb itt a Házban azt az állítást, hogy a nemzetiségi egyházak az ő autonómiájukat a magyar állam érdeke ellen nem használják fel, egy nemzetiségi képviselő perfid rágalomnak nem mondta volna. Most tehát tényekkel fog előállani. Ezt a Manigutiu főesperest, kihallgatása nélkül megfosztotta állásától az ő egyháza. Az esperes hiába keresett orvoslát a régi kormányoknál. Hirlapi polémiák folytán a kolozsvári esküdt-bírószág elé került a dolog, amely megállapította, hogy az esperes ügyét jogtalanul és szabálytalanul összehívott egyházi fórum tárgyalta, jegyzőkönyvet utólag csináltak, azt is megváltoztatták mielőtt a metropolita aláírta volna. Így került az ügy újból a kultuszminiszterhez, aki ennek alapján az egyházi konzisztórium ítéletét megsemmisítette.

A konzisztórium tiltakozott a miniszteri

beavatkozás ellen, de végrehajtotta és határozatot hozott, ismét az esperes kihallgatása nélkül, melyben az esperest hivatalvesztésre ítélte. Az esperes újra felebbeztt és a miniszter intézkedésére megsemmisítették ezt a határozatot és az aradi konzisztóriumot delegálták ítélethozatalra. De az aradi konzisztórium megint csak kihallgatás nélkül hivatalvesztésre ítélte őt. Ez az egész eljárás az autonomia köpenye alatt kijátszása a magyar állam főfelügyeleti jogának. A brassói iskolák ügyében is ilyen panaszkok fekszenek már évek óta kultuszminiszter asztalán, hogy az autonomia örve alatt kijátszák a magyar állam érdekét.

Maniu Gyula: Ki sugta be ezeket?

Bánffy Dezső báró: Akárki sugta be ezeket, de most alkalma lesz a kultuszminiszternek, hogy ezeket a dolgokat elővegye. A nemzetiségek ilyen aknamunkájára elmondja egy volt belügyminiszter nyilatkozatát, aki bejárta a nemzetiségi vidékeket és visszajövet kijelenté, hogy sehol se talált nemzetiségi hazaárulókat, senki se akarja román népet a Tiszáig kiterjeszteni. De annak a miniszternek naiv felfogása volt, mert a románok nem nyilatkoznak, hiszen a törvény korlátozza ezt, hanem burkoltan, kéz alatt izgatnak a magyar állam ellen, Felhozza, hogy tegnap a Házban, midőn egyik képviselő azt mondta, hogy Románia rongyos kis Balkánállam, Maniu és Breddicsán azt kiáltották közbe: Nem rongyos, nem kis Balkánállam.

A Budapesti Hirlap ehhez hozzáfűzi, hogy egy másik nemzetiségi képviselő, melyik, nem sikerült megtudni, azt kiáltotta közbe: Románia csak szét van tagolva.

Ezzel a közbekiáltással írja a Budapesti Hirlap, önkénytelen elárulják a románok az ő érzelmi világukat, látni való az ő gondolkodásuk, hogy Románia most csak szét van tagolva, de majd újra egygyé lesz. (Mozgás, felkiáltások. Igaz! Ugy van! Mind így gondolkozik!)

Ez is azt bizonyítja, — végzi Bánffy — hogy a nemzetiségek az állam érdekei ellen küzdenek autonómiájuk köpenye alatt és ezért adja be interpellációját.

Maniu Gyula: Személyes megtámadás címén kijelenti, hogy akárki volt az ismeretlen közkeszoló, nem mondott valótlanosságot, mert Romániához tartozott egykor Bukovina és Bessarabia is, ma tehát szét van tagolva Románia.

Bánffy Dezső báró: Csodálkozik rajta, hogy Maniu mért érezte magát személyében megtámadva, holott nem ő volt az ismeretlen közbeszóló. (Az interpellációt kiadták a bizottságnak.)

Hodza Milan: A választási visszaélésekről interpellál.

Elnök az ülést déli tizenkét órákor bezárja.

Hajszák a püspökség ellen.

A Nagyváradai Napló az *Eröss Rezső* elleni hajszát tovább is folytatja. Természetes, hogy az újabb támadások alapja is, mint már megszokta a közönség valótlanosság.

Arról mesél a *N. N.*, hogy a püspökség, mint a helybeli ruthén templom kegyura, a plébánia kijavításának költségeit valami kolduspénztár terhére akarja tolni.

Nagyon természetes, hogy ez valótlanosság. Először: az a bizonyos pénztár, amit a *N. N.* emlegett, természetesen nem kolduspénztár, amint a *N. N.* állítja, hanem az egyházközség ugynevezett ipar pénztára amelyet még a püspöki széküresedés idején, kiküldött miniszteri biztos egyenesen javítási célokra jelölt ki.

Másodszor; a plébánia kijavításának kérdése tárgyalás alatt áll. Ebben a kérdésben a latin szertartású katolikus püspökök közvet-

lenül is érintkeznek egymással s végleges határozat ma még nincs.

Hogy az elintézetlen ügyet ferde világitásban, elferdítve tüntetik fel, valótlanosságok alapján, az maga jellemzi a megindított hajszatendenciáját.

Másik mese, hogy az uradalom a maga pótdóját — Kristyór községre akarja háritani.

Józan ember első pillanatra látja, hogy ez dajkamese.

Az adók visetésének kérdését törvény szabályozza s a törvény szigorú megtartására a hatóságok ügyelnek fel.

Gyerekes beszéd tehát, hogy a püspökség a maga pótdóját Kristyórral akarná megfizettetni. A kérdés az illetékes fórum előtt áll s nagyon természetes, hogy a végleg megállapított pótdóösszeget az uradalom éppen úgy megfizeti, mint más adófizető.

A valótlanosságok ilyen halmaza után természetes, hogy a *Horthy Béla* interpellációjára vonatkozó hír is kacsa. *Horthy Béla*, mint a tenkei kerület képviselője legjobban tudja, honnan fu a szél s mivel a valót tudja, nem fog a *N. N.*-kacsáinak felülni.

*

Kapcsolatosan az éhes hajszával *Dits Mihály* görög katolikus esperes plebános a következő nyilatkozat közlésére kérte föl a lapunkat.

Nyilatkozat. A Nagyváradai Napló-nak folyó hó 25-iki számában megjelent »Püspökség és községek harca« című cikkére vonatkozólag ezennel kijelentem, hogy az említett cikknek »Hováfordítják a kolduspénztár filléreit« című és nevémmel kapcsolatos része tudtom és beleegyezésem nélkül jelent meg az idézett lap hasábjain, melyet különben nem is olvasok.

Nagyvárad, 1906. július 25.

Dits Mihály,
g. kath. esperes-plebános.

Az orosz forrongás.

Már már azt hinné az ember, hogy a duma fölőszlatása után magasra tornyosult hullámok lassan-lassan elülnek. Az elsimuló vizekbe azonban nagy loccsanással hirtelen hatalmas sziklatömb hullik.

A *cár péterhofi palotájában a palotabőrök között kihirdették a statáriumot.*

Az uralkodó élete még a maga szobájában sem biztos. Amugy pedig már mintha elcsön-desült volna minden. A bujtogatókat letartóztatták és ezt elvégre nem is lehet helyteleníteni.

A helyzet tényleges javulására vallott az a körülmény is, hogy a lapok nagyobbrésztismét megjelenhettek. Igaz, hogy rendőri fölügyelet mellett, nem szabad azonban feledni, hogy Oroszországban az ilyesmi máskor sem megy valami különlegesség számba.

A nyugalmat fokozta az a körülmény is, hogy a Voyborgból Pétervárra érkező dumatagoknak még a hajszála sem görbült meg nemhogy letartóztatták volna őket.

Apróbb zavargásoktól eltekintve már biztatón halad minden a rend helyreállítása felé, mignem most a péterhofi hír megint alapos aggodalomra ad okot.

A részletekről a következő értesüléseket vettük:

A nyugalom.

Pétervár, jul. 25. (P. T. Ü.) A дума folosztatását követő harmadik nap is nyugtalan mult el. Sem Pétervárott, sem Moszkvában, sem más városokban zavargás a дума felosztatásából kifolyólag nem volt.

Letartóztatások.

Pétervár, július 25. Több egyént letartóztattak, akik sztrájkra bujtogatták tel a tömeget. Kompromittáló iratokat találtak náluk, miáltal a hatóságok a forradalmi mozgalomra vonatkozó fontos adatok birtokába kerültek. A szociálista lapok kivételével az újságok ismét megjelentek. A kadettek klubját bezárták. Mindenütt nyugalom van. A mulatóhelyek nagyon látogatottak.

Moszkva, július 25. A szociálista forradalmi párt kerületi és helyi bizottságának 65 tagját, közöttük a felkelés főrendezőit is letartóztatták. A szociálista népgyűlések állást foglaltak az ez idő szerinti rendezendő sztrájkok eszméjével szemben.

Breszk-Likovszk, július 25. A varsói katonai kerület egyik napiparancsa következtében az itt táborozó tüzérség, valamint a vartüzérség két századában zendülés tört ki, a melyhez néhány műszaki csapatokhoz tartozó katona is csatlakozott. A zavargások folyamán a tiszt kaszinóban tűz ütött ki. Ivanov tábornok és néhány tiszt megsebesült. A Vladikavakaz-ezred az éj folyamán 240 zendülő katonát letartóztatott és elnyomta a zendülést.

A дума tagok Pétervárott.

Pétervár, július 25. A дума tagjai Vyburból Pétervárra utaztak az egyes állomásokon mindenütt élénken üdvözölték. A pétervári pályaudvaron a csendőrség elkergette a kíváncsiakat és csak néhány hírlapírónak engedte meg, hogy a pályaudvarra belép-hessenek.

A szomszédos utcákat is csapatok szállták meg, maga a pályaudvar pedig telve volt katonákkal és csendőrökkel. A tüntetéseket szigorúan tiltották. Egy hírlapíró a rendőrség letartóztatott, mert egy дума képviselőt, aki jó ismerőse volt, kalap levevéssel üdvözölt. Az a várakozás, hogy a дума képviselőket, mikor a megérkeznek, azonnal lefoglalják tartóztatni, nem teljesedett be.

A közeljövő.

London, jul. 25. Pétervárról jelentik: A volt dumaképviselők többsége egyelőre Vyburbban marad. Dolgoriku herceg, ki több más képviselővel visszatért Pétervárra, s azt mondta, hogy a legközelebbi két hét előre láthatólag nyugodtan fog lefolyni, de általános sztrájkok és első sorban a postások és vasutasok sztrájkja elkerülhetetlen.

A kormány sem tétlen. Tegnap este Pétervárott kétszázánál több embert letartóztattak. Az az aggodalom, hogy a volt képviselőket nyomban megérkezésük után letartóztatják, nem valósult meg, de az alkotmányos demokraták klubját és a munkás képviselők klubját bezárták.

Több lap szerkesztőségében tegnap este megjelent a rendőrség, kutatást eszközölt és a munkát megakadályozta. A rendőrség megszállta a lapok épületeit, a gépeket és a lapok helyiségeit lepecsételte. Egy pétervári lap szerkesztőségéből a manifesztum szövegét megátvítatózták Moszkvába, mire az illető moszkvai lapot is elkobozták. A rendőrség mindent elkövet, hogy a дума manifesztuma meg ne jelenhessen.

Moszkvában a lapokat csak rendőrtisztviselők jelenlétében szabad nyomtatni.

Statárium a péterhefi palotában.

Pétervár, július 25. Péterhofból jelentik, hogy a cári palotában a testőrök között kihirdették az ostromállapotot, miután összeküvést fedeztek fel, mely a cár élete ellen

irányult. Két összeesküvő tisztet agyonlőttek.

Wladimir nagyherceg merénylete.

Berlin, július 25. A Wladimir nagyherceg ellen Triernél tervezett meggyilkolt vasuti merénylet tettese maga a pályőr volt.

A szociálisták ellen.

Pétervár, július 25. (T. Ü.) A szociáldemokrata klub épületének udvarában rendőrség áll készenlétben. A rendőrkapitány rendelete folytán nem engedélyeznek semmigyülekezést. A kadetok központi klubját is bezárták.

A dumaválasztás.

Pétervár, július 25. A legközelebbi dumaválasztás decemberben lesz.

Szkridlov nyilatkozata

Pétervár, jul. 25. Szkridlov tengernagy a fekete-tengeri flotta új főparancsnoka, aki szerdán utazik Szebasztopolba, a pétervári távirati ügynökség egyik szerkesztőjének a következőket jelentette ki:

Sulyos felelősségteljes állást foglaltam el, tekintettel a kritikus helyzetre. Oroszország beteg és a fekete-tengeri flotta, amely ezen beteg szervezetnek egyik részét képezi, óvatos és gondos ápolást igényel.

Csak egy évig voltam a fekete-tengeri flotta főparancsnoka, ezen idő alatt azonban megkedveltem. Ugy tetszik, hogy a flotta tisztjei és matrózai biznak bennem. Boldog volnék, ha ezen bizalmat és szeretetet most újból megnyerhetném. Adja Isten, hogy minden akaraterőm és tudásom felhasználásával szent feladatomban nyugodtan és sikeresen megfelelhessenek.

Zavargás

Odessza, július 25. Bár a hatóságok kihágások esetére igen szigorú intézkedéseket tettek, a zavargások tegnap délután megismétlődtek. A kozákok megtámadták a zsidókat, mely alkalommal számosan elesetek vagy megsebesültek.

Köztisztaságunk.

Az óriási forráság, mely beköszöntött szinte önkénytelenül arra indítja az embert, hogy a szokásos betegségek, a járványok, melyek a forráságnak, mintegy eredményei szoktak lenni, nem-e fenyegetnek bennünket városiakat, kik füstös, poros levegővel telt falak közé vagyunk szorítva. Es ha kisé körül tekintünk városunk területén, különösen a külsőbb részeken, nem nyerünk megnyugtatót. Köztisztaságunk egyszerűen nem kielégítő.

Azokról a mizériákról, mely termelő fészkei a bacilus tömegeknek a rendőrségnek van tudomása és intézkedéseket is hoz, azonban oly intézkedések ezek, amelyek nem biztosítók, nem megnyugtatók.

Most egyelőre a vár körüli mizériákat ajánljuk a rendőrség és ezzel kapcsolatosan a főmérnöki hivatal figyelmébe.

Több panasz érkezett be a városhoz, hogy a vársáncban a katonaság hatalmas gödröket ásott és azokba az esővizet valamint az összes szennyvizet úgy a katonaság, mint a sáncok körüli lakók belebocsájtják. Es ez a cselekedetük a lakóknak nem rosszakaratból történik, hanem a helyi viszonyok hozzák ezt magukkal. Ugyanis a sánc közüli részek mind magasabb fekvésűek és így az udvar csatornájába öntött víz a sáncba folyik, hol felgyűlve párolog és megfertőzi a levegőt.

Tehát veszélyeztetve van egy oly kerület lakóinak egészsége, amely a legnépesebb és ahol a köztisztaság amugy is ismeretlen fogalom.

E panaszra a rendőrség a lakóknak megtiltotta a vizeknek a sáncba való bocsájtását és meghagyta, hogy ezentul minden lakó a saját udvarán gyűjtse azt össze egy hordóban. Ezen intézkedés csupán annyit jelent, hogy ezentul a sánc körüli házak udvara egy-egy bacilus-fészkek lesz, mely közvetlenül fogja megfertőzni a levegőt.

Itt nem ily felületes intézkedéseket kíván a közérdek, hanem gyökeres cselekedeteket, a melyek itt azután egyszersmindenkorra kizárják a közegészségügy veszélyeztetését.

Alapos intézkedés csakis oly módon lehet, ha a főmérnöki hivatal a jelzett városrész csatornázását nemcsak tervezeti, hanem még az általános csatornázás előtt végre is hajtja, mert a halogatás miatt nem lehet az egész város egészségét veszélyeztetni.

A szemünk előtt letárgyalt városi ügyek bármily fontosaknak is látszottak, azok sohasem voltak oly elsőrendűek, mint a közegészségügy megvédése.

A sánc bűzös vztartályaihoz, mint bacilus fészkekhez hozzájárulnak a környékbeli udvarok tisztaságai is. Így például mindjárt a Kolozsvári-utca elején levő Weisz-léle ház udvara egy valóságos szemétdomb. Azon a nagykitérjedésű telken csupán egy tisztességes épület van, mely alacsony kerítéssel van elválasztva az udvartól. Szinte jól esik az embernek egy kicsike tisztaságot látni a szemétdombok közt. Ezt az udvart is ajánljuk a rendőrség figyelmébe.

Rövid időn belül elvárjuk, hogy az illetékes hatóságok alapos intézkedéseket fognak tenni azoknak az ázsiai állapotoknak megszüntetésére.

UJDONSÁGOK.**Rendkívüli városi közgyűlés.**

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap, szerdán délelőtt 11 órakor rendkívüli közgyűlést tartott a villamos telep részére szükséges condens-viz csatorna és tisztító medence építésére beadott ajánlatok tárgyában. Glatz Antal főispán elnökölt; jelen voltak:

Bozóky Béla, Frölich János, Mezey Mihály, Nozzáky Rezső, Sipos Orbán, Czédli Jermiás, Cser János, Schwartz Izidor, Weisz Károly, Feldmann Izidor, Lövenstein Zsigmond, Bölich Lajos, Dr Tóth Ferenc, Aufrecht Mór, Gutmann József, Dr Sonnenfel Zsigmond, Bordé Ferenc, Dr Cseresznyés Albert, Gerő Ármán, Lukacs Ödön, Dus László, Tóth Márton, Szántó Lajos, Szüst Géza, Lakos Lajos.

A tanács előterjesztette, hogy a beérkezett ajánlatok között az Incze Lajos és társa cég ajánlata a legolcsóbb, amennyiben 1 és két tized per centet enged a költségvetésből s javasolja, hogy a munkálatokat ezen cégnek adja ki a törvényhatóság. A közgyűlés minden hozzászólás nélkül elfogadta a tanács javaslatát s az öt percig tartott közgyűlés véget ért.

* **Szent Anna napja.** Hajdan nevezetes dátum volt július 26-ika, Anna napja. A régi patriarchális időkben igen sok háznál vigsággal családi ünnepekkel ülték meg az Annák névnapját. Híresek voltak az Anna-bálok; különösen a fürdőknél tartott multságok voltak

igen látogatottak s hét vármegye szépséges leányai és asszonyai jöttek össze ez alkalomra. A Püspök-fürdőben ma is hódolnak még a régi szokásnak s kedélyes Anna-bált rendez Kernáts János a fürdő népszerű bérlője. — A templomokban is sok helyen megünneplik Szent Anna napját. A nagyváradi Orsolya-zárda templomában ma délelőtt fél 10 órakor ünnepélyes istentisztelet lesz, mivel a templom főoltára Szent Anna tiszteletére van szentelve. A szent mise előtt prédikáció lesz.

* **Ülés a városházán.** A városi villamos-telep felügyelő bizottsága ma, csütörtökön, július 26-án 4 órakor a városházán ülést tart.

* **Amit egyszerre el lehetne végezni.** A Városligetben erősen folyik a munka, hogy az ősszel tartandó mezőgazdasági kiállításra megfelelő legyen a terület a kiállítás céljaira. A munkálatok egyik része a csatorna építés, amelyet az eddig ott végig vonuló árok helyett készítenek. Ezzel a munkálattal kapcsolatosan kellett volna azonban keresztül vinni a Városliget-utca tervbe vett rendezését, különösen ezen utcának csatornázását, amely ugy is kapcsolatos a most építés alatt álló csatornával. Városliget-utca rendezése és csatornázása ugy is elodázhatlanul sürgős, mert mai állapotában járhatatlan ez az utca. A házakból kifolyó víz, amelyet másfelé elvezetni lehetetlen, az utcán terül el. Most kevesebb munkával és kevesebb költséggel együtt meg lehetne oldani ezt a kérdést, csak egy kissé több tapintat és takarékosági hajlam lenne a városházán.

* **Vilma királyné állapota.** Hágából jelentik: A királynő egészségi állapota igen kielégítő. Egészségi állapotának teljes helyreállta a legrövidebb időn belül várható. Az anyakirályné, aki meglátogatta a királynőt, tegnap délután visszatért seostvijki kastélyába.

* **Bubics püspök betegsége.** Hir szerint *Bubics* Zsigmond kassai megyéspüspök egészségi állapota Badenben válságosra fordult. Közeli katasztrófától lehet tartani.

* **A voltai csata évfordulója.** Ünnepek lesz ma a Nagyváradon állomásozó 7-es huszároknak; a voltai csata évfordulóját ünneplik. Ezen csatában 7-ik huszárezred fényesen megállta a helyét, kitüntette magát s becsületet szerzett a magyar katonai hírnévnek. Ennek a napnak és a győzelemnek emlékére ma július 26-án reggel 8 órakor a Szent László templomban *Guta Márton* katonai lelkész szent misét és ünnepi beszédet tart. A szent misén jelen lesz 7-ik huszárezred összes Nagyváradon állomásozó csapata s azonfelül az összes nagyváradi tisztek. A legénységnek egész napon pihenőjük lesz.

* **A villamos kocsik fékjének megvizsgálása.** A polgármester felterjesztésére a kereskedelemügyi miniszter *Finály* Lajos vasuti és hajózási biztost küldte ki Nagyváradra, hogy a nagyváradi villamos kocsik fékjeit vizsgálja meg. *Finály* tegnap megérkezett Nagyváradra s délután előértekezletet tartott, amelyen *Bordé* Ferenc főjegyző s a tanács tagjai, valamint a villamos vasut társaság képviselői vettek részt. A villamos kocsik fékjeit ma fogják megvizsgálni s mint halljuk megpróbálják a Vágó-féle féket, amelyet alkalmaznak ugyan a budapesti villamos kocsikon, de nem valami nagy előnnyel s mint hírlik, már le is akarják szerelni.

* **Malomsztrájk a fővárosban.** A fővárosi malommunkások sztrájkja következtében a budapesti malmok tulajdonosai igen sok munkást elbocsátottak. Zavargásoktól tartanak.

* Egy béna ember öngyilkossága.

Egy évek óta beteg, béna ember, *Rosenblüth* Béla vetett véget tegnap szenvedéssel teljes életének. *Rosenblüth* a nyomdászatot tanulta, de lábai elnyomorodtak, gyógyíthatatlan betegség: a csontszu támadta meg s mivel már 10 éves tagja volt a nyomdászegyletnek, a rokkantok közé vették fel. Később a színház mellé a Bazárban dohánytőzsdét, majd postaügynökséget nyitott. Betegsége miatt azonban üzletét nem vezethette sokáig, hanem azt testvére kezelte egészen mostanáig. Betegsége annyira súlyosodott, hogy már hét hónap óta nem mozdulhatott ki az *Ezredévi* Emléktéren, a *Knapp* házban levő lakasából. Orvossa azzal biztatta, hogy az őszre felépül, de ez a biztatás nem nagyon vigasztalta, sőt türelmetlenebb lett és sokszor hangoztatta, hogy elpusztítja az életét. Egy héttel ezelőtt kocsit hozatott s azon kiment a városba. Egyik kereskedésben revolvert vásárolt, amelyet azóta eldugva tartott. Tegnap délután 2 óra tájban a házbeli erős dörrenést hallottak. Szállásadónéja mire berohant, már utolsó vonaglott. A 7 milliméteres revolverből a szájába lőtt s a golyó a jobb koponyacsontban akadt meg. A szerencsétlen ember pár perc múlva meghalt. *Dr. Fisch* Áron orvos és *Kemény* Ignác rendőrbiztos csakhamar megjelentek az öngyilkos lakásán, azonban az orvos már a beállott halált konstataálta.

* **A pékek gyűlése.** A nagyváradi sütőiparosok tegnap gyűlést tartottak az ipartestület helyiségében. A gyűlés tárgya lett volna a sütemény kihordók eltörlése és a sütemény árak felemelése. A gyűlésen most nem tudtak végleges megállapodásra jutni, mivel a sütőiparosok nagyobb része hiányzott.

* **Váltóhamisító szolgálja.** *Szabó* Imre ipartestületi szolga, ki eddig, mint tisztességes cipész iparos szolgált, az ipartestülethez történt belépése óta családjával igen keveset törődött. Nem volt iszákos természetű. Csinos fiatal ember volt s valószínűleg szerelmi ügyből kifolyólag követte el az alábbi esetet is. Tegnap délelőtt a Gazdasági és Iparbankhoz *Szabó* Imre egy 1100 koronáról szóló váltót nyújtott be, melyen *Bercsei* és *Széles* mint jótállók szerepeltek. Az összeg kifizetését megszavazták, azonban a váltó kiállítása körül valami alaki hiba merült fel, mely annak kifizetését gátolta. A pénztintézettől azonnal telefonáltak *Bercsei*-hez, hogy az alaki hibát javítsa ki, melynek megtörténte után a pénzt azonnal folyósítani fogják. *Bercsei* mit sem tudva a váltóról, azonnal a bankba sietett és ott az aláírást hamisnak találta és megkérdte, hogy ki nyújtotta azt be. *Szabó* Imre még mindig a bankban volt *Bercsei* megérkezésekor és látva, hogy a hamisítás kiderült, az ipartestületre futott és ott a reá bizott mintegy 700 koronával elszámolt s aztán haza futott és egy levelet téve le az asztalra, elfutott. A levélben azt írta, hogy őt nem fogják többet látni, mivel öngyilkos lett. A levél vétele után azonnal keresésére indultak s sok kutatás után a pályaudvarra értek, hol egy borbély azt állította, hogy *Szabó* járt nála és megborotválkozva elszetett. A család kétségbeesett keresést indított *Szabó* felállítására, azonban ez ideig minden eredmény nélkül.

* Vasuti katasztrófa Amerikában.

New-Yorkból jelentik, hogy a Gyémánt-tó partján Nyugat-Amerikában óriási vasuti szerencsétlenség történt. A legmélyebb part mentén tegnap egy expresszvonat haladt el, amint az egyik kanyarodóhoz ért a lokomotív kizökkent a sínekről és lezuhant a mélységbe. Magával rántotta a apostakocsit, a szeneskocsit és két *Pulmann*-kocsit, melyek nyomtalanul eltűntek az óriási mélységben. A személykocsiban kilenc

utas ült, kik a vonat személyzetével együtt elpusztultak. A kocsik oly mélyen fekszenek, hogy buvárok sem tudják elérni.

* **Árverés a vármegyén.** Biharvármegyénél mintegy 600 darab fegyver gyűlt össze a vadászoktól, kik vadállományunkat valósággal megingatták. Mintegy hónap alatt gyűlt be ennyi fegyver a vármegyeháza, pedig még vannak járások, honnan az elkobzott fegyverek nem érkeztek be. A legtöbb fegyver használhatatlan, mivel a tulajdonosaik, hogy más se vehesse hasznukat, megcsontkították. Régi divatu elültöltő fegyverek ezek és mint ócska vasat fogja elárverelni a vármegye, pénteken délután 3 órakor a vármegyeház alispáni udvarán.

* **Anna-bál a Püspök-fürdőben.** Kernáts János a Püspök-fürdő közszeretében álló bérlője ma, e hó 26-án, Anna napján a 37-ik gyalogezred zenekara s a híres Béla cigány közreműködésével a Püspök-fürdőben nagy Anna-bált rendez, melyre a t. közönséget tisztelettel meghívja. Kernáts fürdőbérlő kintű konyhája s borai a közönség rendelkezésére állanak. Éjjel 1 órakor külön vonat indul Nagyváradra.

* **A Nagyváradi Hitelbank Takarékos Segélyszövetkezet** első évtársulata lejárt, melyre a kifizetések megkezdődtek. Az eredmény igen szép, amennyiben ez a szövetkezet tagjai megelégedésére magasabb osztalékot fizetett: üzletrészenként 2 korona 36 fillért. Egyben megnyitott a 4-ik évtársulat, melynek jegyzésére már is élénk érdeklődés mutatkozik a közönség körében.

* **Hirtelen halál.** Sarkadi tudósítónk egy özvegyasszony hirtelen haláláról ad hírt. *Özv. Erdős Károlyné* tegnap délután hirtelen elhunyt. Először azt hitték a hozzátartozói, hogy kolerában halt el az öreg asszony, mire orvosi vizsgálatot tartottak. A vizsgálat megállapította, hogy *Erdősné* szívszélhűdés következtében halt meg.

x **Uj fényképészeti műterem.** *Zsunk Pál* a nagyváradi közönség előtt eddigi s előnyösen ismert fényképész új nagyszabású műtermé megnyitotta. — Olvasóink figyelmébe ajánljuk lapunk mai számában közölt hirdetését, mely bővebb felvilágosítást nyújt.

x **Az Amerikai Áruház** Nagyvárad és vidéke előkelő közönségének találkozási helye, hol kellemes szolid kiszolgálás van, óriási nagy a raktár minden cikkben. Az árak pedig igazán meglepő olcsók.

EGYESÜLETEK.

Uj katolikus egyesületek. A földművelésügyi miniszter a *Szímő községi római katolikus gazdakör*, a közoktatásügyi miniszter pedig a *Muraköz-mezei és hegyvidéki római katolikus népnevelők egyesülete* alapszabályait jóváhagyta.

KÖZGAZDASÁG.

A mezőgazdasági kiállítás Nagyváradon.

A Nagyváradon 1906 szeptember 15—23. tartandó mezőgazdasági kiállításra a bejelentések folynak, melyből ítélve igen érdekes és tanulságos kiállítás fog az érdeklődő közönség elé tárulni.

A kiállítás tanulmányozására szaktestületek csoportos kirándulást rendeznek.

A zombolyai gazdakör már bejelentette, hogy a kiállításra tanulmányi kirándulást szervez.

Ezen érdekes kiállításnak a gép, eszköz, vető-mag, műtárgya csoportja, valamint a baromfi-kiállítás országos jellegűek, míg a többi

csoporthoz csak Biharvármegye és Nagyvárad város területére terjednek ki.

A bejelentési határidő a baromfi-kiállítást kivéve augusztus 1-én lejár, mely körülményt a kiállítási szándékozóknek figyelmébe ajánljuk.

A nagyváradai borászati kongresszus köréből. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének kezdeményezésére f. évi szept. hó 16—17-én Nagyváradon megtartandó III. országos szőlészeti és borászati kongresszus iránt szőlőbirtokosaink körében igen nagy az érdeklődés. Már az eddigi jelentkezések is arra vallanak, hogy a kongresszuson az érdekelt gazdaközönség igen tekintélyes számban lesz jelen. Azonkívül az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, a Magyar Gazdaszövetség és számos vidéki gazdasági egyesület jelentette be képviseltetését. A kongresszuson tartandó előadások rövid kivonata és a határozati javaslatok teljes szövege legközelebb sajtó alá kerül s az összes tagoknak meg lesz küldve, hogy mindenkinek módjában legyen kellő előkészülettel a tárgyalásokon részt venni. A kongresszussal kapcsolatosan első napon a nagyváradai szőlők lesznek megtekintve, második napon pedig az Ermellék egyik legokosabb berendezett borgazdaságát, a melki apátság margittai szőlőit és pinczeit tekintik meg a tagok. Kongresszusi szabályzatot, bejelentési lapot és minden e tárgyra vonatkozó értesítést küld a kongresszus előkészítő bizottsága (Budapest, IX., Üllői-ut 25.).

A bihardíószegi nagyvásárok. A kereskedelmi miniszter a hozzá beadott kérelem folytán megengedte, hogy a Biharvármegye területéhez tartozó Biharvármegye községben a minden évi március hó harmadik, május hó első, szeptember hó második és december hó második hetében mindenkor szerdán tartani szokott országos vásárok ezentúl állandóan két napon át tartassanak.

Nagyváradai hetivásái

A nagyváradai piacon 1906. július 23. jul. 24. napján tartott vásáran eladott természetienyek és élelmi szerekek árjegyzéke:

Tiszta buza ó 14:20 uj 13:60 13:40 Kétszeres buza ó 12:60 uj 11:40 11:20 Rozs ó 10:40 uj 10:— 9:80 Árpa ó 10:60 uj 10:20 10:10 Zab ó 17:— uj 13:20, 13:— Tengeri 14:— 13:80 13:60 Borsó 34 Lencse 38.— Bab 28.— Köleskása 44.— Burgonya 4.— 100 kiló lángliszt 25:70 Zsemlyeliszt 25.— Fehérkenyerliszt 24:50 Barnakenyerliszt 20.— Széna fuvarral 4:40 Szalma fuvarral 1:20. Sózott szalonna 168.— Zsup-szalma —18. Alom-szalma —12. 1 köbméter bükkfa 7.— Tölgyfa 8.— Cserfa 8.— 1 kiló marhahus I. o. 1:38, kiló marhahus II. o. 134 kiló marhahus III. o. 128 1 liter ó-bor 1.—, 1 liter uj-bor 80.— liter pálinka —.72, 1 liter szilvapálinka 1:60, 1 liter szesz 2.— 1 m. kőso 21:80. 1 mm. nyers faggyu 72.— 1 mmj olvaszt. fagyu 92 —. 1 mm. szappau 50.— 1 mm. birka gyapju —. 1 m m. magyar gyapjó 1 mm. —. —. hltr. -bor 64 —. 1 hltr. ujbór 38 1 m m. méz méz 180. 1 mm kemény faszén 320 1 mm. puha faszén 3 1 — hltr. kendermag —. 1 hltr. köles —. 1 hltr. repese —. 1 hekt. dió 40 — 1 hltr. mugoró —. 1 hltr asztal szilva — 38 1 kg savanyu káposzta —. 1 kg szalonna nyers 150 4 kg sertésbús 144 1 kg vereshagyma 14.— 1 kg foghagyma —40 1 kg bors 220 1 kg paprika 4:50 1 kg barna kenyér 18.— Egy liter kőolaj — 44.

Forgalmi kimutatás 1906 július 23—24.

Tiszta buza körülbelül 180 hltr — Kétszeres buza 70 hltr Rozs 90 hltr Árpa 80 hltr Zab 60 hltr Tengeri 30 hltr burgonya 140 hltr.

Lábasjóságok Hizott sertés mintegy 60 félhizott 65 drb 2 évesőtől feljebb 180 drb 1 évesőtől feljebb 100 Süldő 156 drb malacz 96 drb Vágó marha 95 drb Jármos ökör 330 drb Felső tehén 304 drb borju 310 drb bivaly 35 drb juh és kecske 30 drb Ló — darab

Marha ártáblázat 1906. évi jul. 23—24

1 pár I-ső rendű jármos ökör 800—910 korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör 705—805 korona.
1 pár II-ad rendű jármos ökör 600—690 korona.
1 drb fejős tehén 600—720 kor., 1 drb vágó ökör 260—425 kor. 1 drb. vágó tehén 210—380 ökör
1 drb veres borju 42—60 kor. 1 drb. fél éves borju 36—56 kor., 1 drb egy éves borju 70—85 kor., 1 drb két éves borju 130—190 korona. 1 drb hizott sertés 58—60 kor., pár fél éves sertés 35—65 kor., 1 pár egy éves sertés 80—95 kor. 1 pár két éves sertés 145—210 korona. 1 drb. igás ló 170—390 korona. 1 pár ökörbőr 58—60 gor., 1 pár tehénbőr 42—52 kor. 1 pár borjubőr 10—20 kor., 1 pár ló bőr 18—26, korona.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, július 25.

Buza okt.	— — —	14:86	—	14:88
Rozs okt.-re	— — —	12:70	—	12:72
Tengeri július 1906	— — —	10:62	—	10:64
Zab apr.-ra	— — —	—	—	—
Repese aug.-ra	— — —	32:60	—	32:80

Értéktözsde.

Budapest, július 25.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Osztrák-m. állam vasútirészvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—
Városi villamos vasut	— — —	327:50

A szerkesztőből felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfekelt,

szamlak, -fairagaszok,
béli meghívók,
táncrendek, atlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek.

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. es gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktárban.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1906. évi május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.						
	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V.
Budapest ind.	7 25	9 —	2 35	5 45	9 15	Kolozsvár ind.	—	7 13	5 23	12 59	6 05	P.-Ladány ind.	4 —	1 24	6 02	11 18	2 24	6 16
Rákos >	—	—	2 47	—	—	Jegenye >	—	—	6 11	1 42	7 14	Debreczen >	5 03	2 50	6 55	12 04	4 —	7 —
Ujszász >	—	—	4 07	—	—	B.-Hunyad >	—	8 47	6 39	2 13	7 35	Érmihályfalva érk.	6 06	3 47	7 35	12 53	5 05	—
Szolnok >	—	—	7 43	—	—	Csucsá >	4 —	9 23	7 09	2 44	8 33	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Szajol >	—	—	7 43	—	—	Rév >	5 —	10 10	7 48	3 24	9 27	Érmihályfalva ind.	5 58	10 36	3 46	5 14	9 06	—
P.-Ladány >	11 13	2 09	5 57	11 53	12 55	Élesd >	5 —	10 27	7 59	3 34	9 46	Debreczen >	7 26	12 05	4 46	8 29	10 35	3 30
Báránd >	—	2 21	—	12 07	—	Mező-Telegd >	6 —	10 41	8 11	3 45	10 02	P.-Ladány érk.	—	01 11	5 32	9 54	11 24	5 34
Sáp >	—	2 35	—	12 24	—	F.-Vásárhely >	6 —	10 58	—	—	10 21	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.						
B.-Ujfalud >	11 46	2 53	6 31	12 46	1 33	Várad-Velenceze >	7 —	11 07	—	—	10 30	Debreczen i.	9 35	4 51	Nagy-Léta	5 25	1 05	
M.-Peterd >	—	3 05	—	1 —	—	Nagyvárad érk.	7 —	11 13	8 36	4 09	10 37	Sáránd >	10 18	5 36	Vértés ind.	—	—	
M.-Keresztes >	—	3 16	—	1 14	—	Nagyvárad ind.	2 30	8 43	11 36	4 15	11 09	H.-Bagos >	10 28	5 46	M.-Pályi >	5 47	1 30	
Bors >	—	3 28	—	1 28	—	Püspöki >	2 41	8 52	11 47	—	11 19	H.-Pályi >	10 45	6 05	H.-Pályi >	6 03	1 48	
Püspöki >	—	3 34	—	1 36	—	Bors >	2 54	—	11 54	—	11 26	M.-Pályi >	10 57	6 16	H.-Bagos >	6 18	2 05	
Nagyvárad érk.	12 26	3 44	7 07	1 48	2 11	B.-Keresztes >	3 18	—	12 05	—	11 39	N.-Léta	—	—	Sáránd >	6 40	2 29	
Nvárad (Sz. v.) ind.	12 41	4 10	7 14	2 06	2 18	Mező-Peterd >	3 38	—	12 17	—	11 51	Vértés érk.	11 16	6 36	Debreczen é.	7 18	3 13	
V.-Velenceze >	12 48	4 17	—	2 31	2 26	B.-Ujfalud >	4 04	9 21	12 29	4 52	12 05	Sáránd—Jerecske.						
F.-Vásárhely >	12 59	4 28	—	2 42	—	Sáp >	4 34	9 34	12 47	—	12 25	Sáránd ind.	10 23	5 26	Derecske ind.	6 —	1 49	
M.-Telegd >	1 22	4 49	7 42	3 04	2 51	Báránd >	4 56	—	1 01	—	12 41	Derecske érk.	10 42	5 45	Sáránd érk.	6 20	2 09	
Élesd >	1 43	5 06	7 55	3 24	3 05	P.-Ladány >	5 13	10 01	1 45	5 51	1 19	Debreczen—Jerecske.						
Rév >	2 11	5 51	8 15	3 50	3 26	Szajol >	6 29	—	—	—	—	Sáránd ind.	10 23	5 26	Derecske ind.	6 —	1 49	
Csucsá >	3 23	6 38	9 03	4 53	4 16	Szolnok >	9 52	11 18	3 49	7 32	3 44	Derecske érk.	10 42	5 45	Sáránd érk.	6 20	2 09	
B.-Hunyad >	4 03	7 19	9 23	5 34	4 52	Rákos >	10 17	—	—	—	—	Debreczen—Jerecske.						
Jegenye >	4 33	7 49	9 57	6 02	—	Budapest érk.	—	1 50	6 40	9 35	7 10	Sáránd ind.	10 23	5 26	Derecske ind.	6 —	1 49	
Kolozsvár érk.	5 15	8 34	10 30	6 59	5 53							Derecske érk.	10 42	5 45	Sáránd érk.	6 20	2 09	

A vonatok közlekedési ideje közep európai idő szerint van tüntetve. A vastagabbszámok este 6 órától reggeli 6 óra 59 percig terjedő éjjeli időt. A †-tel jelzettek feltételes megállóhelye

Javító vizsgálatok.

A Nagyváradi Középiskolai *Internatus* helyiségeiben a szünidei folyamán a javító-vizsgálatra utasított és pótlóvizsgálatra engedélyt nyert tanulók és érettségizők részére július 15-től kezdve

szünidei tanfolyamot

létesítettem, a melyen a jelentkezett tanulók középkolai tanárjelöltek vezetése alatt kellő előkészítésben részesülnek. Az előkészítés célja nem csupán az hogy sikeres javító és pótló vizsgálatra elkészítsen, hanem az is, hogy a gyenge előképzettségű tanuló további tanulmányaihoz szilárd alapot nyerjen. Fűrdőre utazó vagy vidéken lakó szülők fiaikat teljes ellátásra is elhelyezhetik. Szigorú és mélyreható felügyelet; egészséges kerti lakás, naponkénti otthoni fürdés, testedzés egyéb foglalkoztatás. Értekezhetni naponként d. e. 9—12-ig Nagyvárad, 1906. június hó.

Dénes Pál,

intézettulajdonos és igazgató.
Nagyvárad, (Tisza Kálmán-tér 9. sz.)

1686 b

Új műterem.

Zsunk Pál helybeli fényképész nagy fényképészeti műtermét **Szent János utca, 72. szám** alatt, dr. Kazay-ház, megnyitotta.

Tisztelettel értesitem a helybeli s a vidéki t. közönséget, hogy fényképészeti műtermemet pesti mintára rendeztem be, s a következő árak mellett dolgozom:

12 drb. visit	fénykép vagy Matrkép	7 kor.
12 » cabinet	» » »	15 »
12 » Makart	» » »	15 »
12 » Nagy Mak.	» » »	22 »

10 frton felüli megrendelésnél egy életnagyságu mellképet adok ajándékba. Műkedvelő (Amateur) fényképészek részére ingyen oktatást nyújtok, s mindenféle friss vegyszert árusítok tisztán el, — s részükre felvállalok mindennemű kidolgozást. — A n. érdemű t. közönség b. pártfogását kéri, teljes tisztelettel

Zsunk Pál,

fényképész.

Új biztosító intézet NAGYVÁRADON.

A »Gazdák Biztosító Szövetkezete« Nagyváradon vezérképviselőt létesített s a nagyváradi üzlet vezetésével a **Leszámitoló és Jelzálogbankot** bizta meg. A vezérképviselői tükári teendőit

Kenyeres Sándor

az ismert biztosító szakember látja el.

A »Gazdák Biztosító Szövetkezete« felöleli a **tűz-, jég- és életbiztosítások** összes formáit, kiválóan előnyös s jutányos díjtételeit készséggel bemutatja a

**Nagyváradi Vezérképviselőség
Leszámitoló és Jelzálogbank r. t.**

Tisztességes és jellemes urak előnyös feltételek mellett kerestetnek

**Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünket idegenbe,
hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű**

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál
NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.
Kívánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám

Nagyváradi város

VILLAMOS MŰVE

Értesít a n. érde. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér,** ha n. lyos (matt), színes fényű izzólámpák s mindenféle izzólámpa különlegességek ugyancsak kártyell áron kaphatók a ledá-ra. Ugyanitt kaphatók **nerst-lámpák és osmium-lámpák** gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, vilámpák és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos műipari vállalatja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, vilámpák kezelését, hozzávaló szerszámok szállítását, berakását és minden a szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett. **Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.**

HÁASZ MANÓ kézmű-és divatáruháza NAGYVÁRAD Zöldfa-utca elején.

Nem kapható sehol oly óriási nagy raktár mint nálam, különösen nagy mennyiség érkezett most, **grenadinok, pouplinok ruhára való vásznakból és himzett bástistokból.** Ugyazint **vászon és valansen esipkében és betéte kben** nagyon szép nagy raktár van.

Az árak pedig az ösmert igazán szolid olcsó árak.